

Barne-, likestillings-
og inkluderingsdepartement
Samlivs- og likestillingsavdelingen
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Vår ref.
tost

Deres ref.
13/3541-

Dato:
17.11.13

Høringsuttalelse fra Stiftelsen Kirkens Bymisjon Oslo vedr. Høring – endring av forskrift om samvær med tilsyn etter barneloven.

Myrsnipa samværssted (MSS) er en virksomhet i Stiftelsen Kirkens Bymisjon Oslo (SKBO), startet opp med å tilrettelegge for samvær med tilsyn i 2002. Nå i 2013 har MSS seks ansatte inkludert prosjektlederen for "Innsattes barn". MSS innehar fire leiligheter som er innredet barnevennlig og som har alle fasilitetene som er vanlig å ha i et hjem. MSS tilrettelegger og gjennomfører nå årlig for ca 1200 samvær, hvor det i de fleste samværene blir ført tilsyn. Det er i hovedsak barneverntjenestene i Oslo som er oppdragsgiver, men også mange andre kommuner sine barnevern har jevnlig benyttet seg av MSS sine tjenester. Bufetat Region Øst har også delegert noen av sine saker til MSS i årene fra 2007 og frem til i dag.

Foruten i Oslo er Myrsnipa gjennom Bymisjonen etablert i Bergen, Trondheim, Bergen og Tønsberg.

SKBO er enige om at det er en vesentlig forskjell på å tilrettelegge og gjennomføre samvær i barnevernssaker versus barnefordelingssaker. Hovedforskjellen består i at i barnevernssaker "lager" barnevernet, ved saksbehandler, rammene for samværene sammen med MSS og biologiske foreldre. Der det eventuelt er uenighet er det barnevernet som har det siste ordet. Når det gjelder barnefordelingssakene er vi prisgitt de rammene som retten eventuelt har satt. Det har også i noen av sakene vært nødvendig at Bufetat har kommet med ytterligere føringer. Vi har erfart at det i barnefordelingssakene har vært et svært høyt konfliktnivå mellom partene, og det har ofte vært vanskelig å enes om de minste detaljer. Det at begge parter har hver sin advokat som taler sin parts sak, gjør disse sakene ressurskrevende sett i forhold til barnevernssaker. MSS har mange eksempler på hva slik uenighet kan være, og informerer gjerne departementet ytterligere ved behov.

SKBO syntes det er positivt at departementet nå har gjennomgått ordningen med samvær under tilsyn og utarbeidet nye forslag til barneloven. Her kommer noen kommentarer, innspill og vårt syn på departementet sine forslag.

1. Det er flott at departementet nå styrker barneperspektivet i disse sakene, og at det er barnets beste som skal være det førende. Det må være barnets behov som settes i høysetet og som må være det styrende. Hensynet til å beskytte barnet mot vold og overgrep må være overordnet alle andre hensyn. Det at familiene og barn nå skal følges tettere opp underveis er svært positivt. Det er da også viktig at det følger med nok ressurser til å kunne gjøre denne jobben. Det er også positivt at sakene skal utredes bedre og at terskelen for å nekte samvær helt skal senkes.
2. MSS støtter departementets inndeling av barnefordelingssakene i beskyttet tilsyn der foreldrene og barna overvåkes under samværet og støttet tilsyn, hvor mer fleksible løsninger kan finne sted. Det at vi også får en nivådeling av henholdsvis beskyttet og støttet tilsyn er også positivt. Det er en klok avgjørelse at beskyttet tilsyn blir lagt til barneverntjenesten da disse besitter mer inngående kompetanse på dette området, og at Bufetat fortsetter med støttet tilsyn. Som departementet selv skriver, så vil beskyttet tilsyn være mest omfattende da dette innebærer at barnet og samværsforelderen overvåkes under hele samværet. Videre skriver departementet at beskyttet tilsyn er mest aktuelt i saker der det har vært problematisk knyttet til vold, rus, psykiske lidelser og i saker der konfliktnivået mellom foreldrene er svært høyt. MSS har lang erfaring med disse sakene, og vi ser innimellom at sikkerheten til ansatte er utsatt. MSS hadde nylig en voldshendelse hvor en ansatt ble utsatt for vold og trusler, dette fordi mor var for ruset til at samvær kunne finne sted. I enkelte av disse sakene må tilsynsførers sikkerhet vurderes grundig. MSS har i dag et godt samarbeid med Securitas, altså vektere som kan trå til hvis en truende situasjon oppstår. MSS vil fraråde på det sterkeste at samvær finner sted i hjemmet til foreldre hvor det fremkommer for eksempel rus, psykisk ustabile, vold med mere som kan være en risikofaktor for den som skal føre tilsynet, dette må vurderes nøye fra sak til sak.
3. Det er bra at tilsynsordningen ikke skal benyttes for å avklare eller kontrollere om samværsforelder er ruspåvirket, tilstrekkelig psykisk stabil eller at det ikke oppbevares våpen eller narkotika i boligen der samvær finner sted. Det er likevel naivt å tro at ikke tilsynsfører får en rolle i dette.
4. Det er svært positivt at dersom tilsynet skal vare over ett år, skal dette begrunnes svært godt.
5. Det er bra at det nå skal skrives rapporter i alle sakene fra retten.
6. Det er også bra at det alltid skal fremlegges politiattest av tilsynsfører.
7. MSS reagerer på at dette med tolk ikke nevnes i denne høringen. Når det gjelder bruk av tolk i samvær, har MSS lang erfaring med dette. Det er viktig at personer med etnisk minoritetsbakgrunn ikke diskrimineres i forhold til å kunne bruke eget språk i samtale med barn. Det er slik MSS ser det uetisk å pålegge en mor eller far å snakke norsk med barnet sitt om dette i utgangspunktet faller helt unaturlig. Det må sies at det er mange utfordringer i bruken av tolk. Dette kan presiseres nærmere om departementet ønsker det.

8. Det står i merknaden til § 2. «*Det vil for eksempel ofte være nødvendig å fastsette tid og sted for tilsynet og ta stilling til behovet for transport av barnet i forbindelse med samvær*». Når det gjelder å fastsette tid og sted for samvær, ønsker vi som utfører tilsynsjobben å komme med forslag til dette. Bakgrunnen for dette er at for eksempel vi på MSS gjennomfører opptil 12 samvær i løpet av en dag. Hos MSS er det den tilsynsføreren som får delegert saken som setter opp forslag til samværsplan. Denne har da ansvar for at det er ledige lokaler samt at man selv har tid til å gjennomføre samværet. MSS har måttet si nei til saker der retten har satt opp tider. Det vil derfor ikke være ønskelig fra vår side at retten eller den statlige regionale familiemyndigheten fastsetter disse samværstidene for oss. Et forslag fra vår side kan være at den eksterne tilsynsføreren sender over forslag til samværsplan til Bufetat, som igjen fastsetter disse tidene ovenfor partene, slik MSS i dag gjør i barnevernssakene. Det vil si at all eventuell koordinering av bytting av samværstid går via Bufetat og barneverntjenesten.
- Når det gjelder fastsettelse av samværssted, ønsker vi også å ha mulighet for føringer av dette. Det er ikke i alle sakene, etter at vi har lest omfattende saksdokument og utredninger, at vi føler oss trygge på å gjennomføre samværene for eksempel hjemme hos den av foreldrene som skal ha samvær. Dette sett i lys av egen sikkerhet. MSS koordinerer og gjennomfører ca. 1200 samværet i året og må involveres / få komme med forslag til samværstider om samvær er tenkt gjennomført ved MSS. Hvor skal samværene foregå? Dette er også et spørsmål om sikkerhet. MSS ønsker i utgangspunktet at samværene starter opp i MSS sine lokaler. Dette for å bli kjent med de som kommer og for å kunne danne seg et "bilde" av de som samværene involverer. På MSS er det flere som jobber og det vil være andre voksne som kan trå til om noe uforutsett skulle oppstå. Vi ser også at dette kan være et konfliktområde i forhold til partene, for eksempel vil ikke mor at barnet skal hjem til far og far vil dette svært gjerne. Dette blir da ofte advokatmat og tiden dras ut før MSS kan få satt i gang samværene. Det kan ofte være en prosess at samværene starter opp ved MSS for så å forflyttes til for eksempel hjemmet til foreldrene. MSS ber om at det kan være rom for slike løsninger og vurderinger i loven.
- Det at det nå legges føringer fra departementet sin side sett i forhold til hvor lenge dommen skal vare er positivt. Det er bra for alle parter å ha en start og en slutt i forhold til slike prosesser.
9. Forskriftens § 5, siste ledd lyder: *Tilsynspersonen kan vere ein tilsett i barneverntjenesta eller ein som barneverntjenesta inngår avtale med. Tilsynspersonen må vera egna til å utføre det tilsynet som er fastsatt av retten i pålegget*» MSS syntes at det er positivt at barneverntjenestens egne ansatte kan gjennomføre tilsyn i de beskyttende tilsynene. Slik forskriftsforslaget nå er formulert, tolker vi det dit hen at barnevernet kan rekruttere oppdragsgivere uten formelle kvalifikasjoner for å utføre de beskyttede tilsynene. MSS vil presisere uti fra egne erfaringer gjennom flere år at disse tilsynene/samværene er svært krevende både faglig og tidsmessig. Det vil være av stor betydning at tilsynsførere i disse sakene er kompetente til denne oppgaven. Det vil også være nødvendig at den som skal utføre slike tilsyn har en forankring i relevant fagmiljø og får veiledig samt oppfølging. Det skjer ikke sjeldent at tilsynsfører i disse sakene kommer i vanskelige situasjoner og må løse innviklede og utfordrende

dilemmaer. MSS vet at barnevernet fra før sliter med å rekruttere tilsynsførere til fosterhjem. I kommunens rapportering til fylkesmennene fremkommer det at 10 prosent (ca. 800 barn) mangler tilsynsfører i 2011, ett tall som visstnok har vært stabilt over flere år. I følge samme rapport, er det slik at tilsynsførere i fosterhjem preges av hyppige utskiftninger og mangel på stabilitet. Slik MSS ser det er det viktig for barna at det er få tilsynsførere inne og at barnet får opparbeidet seg en relasjon til tilsynsfører. Det er derfor viktig at barnevernet får de ressurser som skal til for å rekruttere egnede tilsynsførere, samt følge opp disse. Et annet alternativ er å satse mer på tiltak som Myrsnipa samværssted representerer. MMS, drives av fast ansatte med faglige kvalifikasjoner. De ansatte mottar veiledning og har kollegaer til å drøfte vanskelige saker med.

10. Det er en utfordring at oppsatt samværsplan ikke følges opp av foreldrene. Vi mener det er en forskjell om det er den barnet bor sammen med som ikke følger opp, kontra den som skal ha samværet som ikke følger opp. Kan det eventuelt vurderes om det skal innføres bøter for ikke å bringe barnet til samvær? Om samværsforelderen uteblir over flere ganger, uten godt dokumentert grunn, bør samvær stoppes slik dere foreslår i den nye forskriften. Det bør uansett innføres **sykemelding** fra lege hvis en avlysning skyldes sykdom. Det at barn må vente på foreldre som ikke kommer til samvær er svært uheldig, og ikke akseptabelt. Enkelte av sakene som er overført fra Bufetat til MSS har vært svært tidskrevende. Det vil si at administrasjonstiden i mange av sakene går langt utover de 16 samværstimene som skal gjennomføres. Dette har stadig vært en utfordring for MSS og noen av sakene har blitt sendt tilbake til Bufetat uten at vi har fått satt i gang samvær. Dette er i svært krevende saker med høyt konfliktnivå, der det kreves trygging og relasjonsbygging av for eksempel barn og mor før samvær med far kan finne sted. Dette med utgangspunkt i barnets beste. Det bør i noen av de mest kompliserte sakene vurderes bruk av administrative timer utover de oppsatte samværstimer som er satt av til samvær (dette vil muligens bli bedre når disse sakene overføres til barnevernet).
11. Hvordan stiller departementet seg i forhold til at MMS sine tilsynsførere blir innkalt som vitner i disse sakene? Det å vitne er svært ressurskrevende og det går ofte oppimot en arbeidsdag: forberedelser, drøfting, reise til retten, forsinkelser i retten (som gjør at tilsynsføreren ikke kan påta seg annet oppdrag denne dagen), selve vitneavhøret, og tiden det tar tilbake til jobb. Bør domstolene bære denne kostnaden, eller bør eventuelt skriftlig rapportering fra tilsynsfører være god nok dokumentasjon for retten? MSS mener at departementet bør mene noe om hvem som skal bære denne kostnaden, da en innkalling som vitne i disse sakene skjer hyppig.
12. Det er viktig at departementet tenker nøye igjennom bruken av tid i disse sakene. Av erfaring vet vi at det er mange som ønsker å snakke med tilsynsførerne i de forskjellige sakene. Det kan være moren i saken, faren i saken, øvrig familie, advokater, saksbehandlere, dommere med flere. Det å få på plass rammer som ikke retten har satt i sin domsavsigelse er også tidskrevende. Et eksempel er at samværsforelderen ønsker å ha med nye barn (halvsøsken) eller annen familie, mens omsorgsforelderen (der barnet bor) motsetter seg dette. Det kan være at

samværsforelderen ønsker samvær hjemme hos seg selv, mens omsorgsforelderen ikke ønsker dette. Et annet eksempel er at omsorgsforelderen ønsker at samværene skal foregå innendørs, mens samværsforelderen har mange ønsker med barnet for eksempel i det offentligrom (kino, teater, cafe, restaurant mm.). I noen av sakene er saksdokumentene mange og omfattende og det brukes en del tid på å gjennomgå disse. Dokumentene fra retten er viktige dokument for å få satt seg skikkelig inn i saken, det er også disse dokumentene som ligger til grunn for eksempel for videre drøfting i personalgruppa. Dette punktet kan utdypes, og vi har mange eksempler på ressursbruk i disse sakene. Om departementet ønsker det, utdypes vi også dette nærmere. Det at retten har laget gode rammer er av stor betydning for den som skal føre tilsynet. Det vil være rimelig at departementet lager noen rammer for bruk av administrasjonstid, samt veiledning og telefonbruk i forhold til tilsynsførere, altså hvem som skal bære disse kostnadene.

Myrsnipa samværssted har gjennom mange år opparbeidet seg kompetanse og erfaring på området *"Å tilrettelegge for trygge, gode og forutsigbare samvær mellom foreldre og barn."* Vi deler gjerne denne kompetansen med dere og dere er hjertelig velkommen til oss for videre samtaler.

Med vennlig hilsen

For Bjørnar Henrik Bakker
Avdelingsleder Myrsnipa

Hildegunn Dømbe Hermansen
Avdelingsdirektør avd. Mangfold og Oppvekst
SKBO